

ALVDAL KOMMUNE

RÅDMANNEN
ENHET HELSE

Helse- og Omsorgsdepartementet
Postboks 8011, Dep.
0030 OSLO

Alvdal, 31.03.2014

Vår ref.	Løpenr.	Arkivkode	Saksbehandler	Deres ref.
14/80-5	1674/14	G00 &13	Elisabeth Hafsten	

(Vennligst oppgi "Vår ref." ved svar)

MELDING OM POLITISK VEDTAK - HØRINGSUTTALELSE - RESERVASJONSORDNING FOR FASTLEGER

Fra møtet i Kommunestyret den 27.03.2014, sak nr 14/14 underrettes det om at det er fattet følgende vedtak.

Alvdal kommune viser til drøftingene i saksframlegget og vil ikke støtte forslaget om reservasjonsrett. Alvdal kommune vil understreke at alle pasientgrupper alltid skal ha tilgang på relevante og likeverdige helsetilbud gjennom hele livsløpet uavhengig av tjenestebehov og bosted. Ordninger som kan begrense tilgjengelighet og likeverdighet av helsetilbud er uakseptable.

Alvdal kommune mener eventuelle endringer av reservasjonsadgangen for helsepersonell er et nasjonalt anliggende hvor det må etableres felles og ensartede regler for hele landet. Forvaltningen av ordninger som eventuelt etableres, vil dessuten egne seg dårlig for lokal skjønnsutøvelse og må derfor forvaltes av sentrale helsemyndigheter.

Begrunnelse for vedtaket går fram av vedlagte særutskrift

Med hilsen

Per Arne Aaen /s/
ass. rådmann

Vedlegg:
Samlet saksframstilling

Alvdal kommune

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak: 14/80

SAMLET SAKSFREMSTILLING - HØRINGSUTTALELSE - RESERVASJONSORDNING FOR FASTLEGER

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
14/14	Kommunestyret	27.03.2014

Endelig vedtak fattes i: Kommunestyret

Vedlegg:

Høringsnotat dat. 21.01.14 – reservasjonsordning for fastleger

Melding om vedtak sendes til

Helse- og Omsorgsdepartementet Postboks 8011, Dep. 0030 OSLO
Kommunelege I og kommunelege II

Saksopplysninger:

Kommunen har fra Helse- og omsorgsdepartementet mottatt høring – reservasjonsordning for fastleger. Høringsfristen er satt til 30.4.2014. Høringen er et resultat av Regjeringens samarbeidsavtale med KrF der partene ble enige om at det skal gis reservasjonsmuligheter for fastleger etter dialog med Den norske legeförening.

Dagens fastlegeforskrift av 2001 gir ikke fastleger med listeansvar adgang til å reservere seg mot henvisning til abort. Legeföreningen kom på sitt landsmøte i 2013 frem til at alvorlige samvittighetsgrunner knyttet til liv og død kan gi grunnlag for at leger gis reservasjonsmulighet for deltakelse i henvisning og behandling. Legeföreningen sier samtidig at det ikke skal være til hinder for befolkningens lovbestemte rettigheter og at reservasjonsmulighetene derfor må vurderes lokalt i helsetjenesten på en slik måte at disse hensyn ivaretas.

HOD foreslår i høringsnotatet en tilføyelse i Helse- og omsorgstjenesteloven §3-2 tredje ledd. Tilføyelsen skal gi hjemmel til forskrifter om mulighet for fastleger til å reservere seg mot henvisning og behandling ved alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død. Her menes først og fremst abort. Dersom det senere skal bli tillatt med aktiv dødshjelp vil hjemmelen også omfatte forskrift om reservasjon mot aktiv dødshjelp. Hjemmelen skal ikke omfatte forskrivning eller innsetting av prevensjon eller henvisning til assistert befruktning.

Fra utkast til forskrift om endring av fastlegeforskriften og i forskrift om pasient- og brukerrettigheter er det foreslått at kommunen og fastlegen kan inngå avtale om at fastlegen av samvittighetsgrunner reserverer seg mot å henvise til abort. Kommunen skal sende kopi av avtalen til fylkesmannen. Kommunen kan bare inngå avtale om reservasjon dersom kvinnene på legens liste vil få tilbud om henvisning til abort på annen måte, uten urimelig ulempe. Før avtale om reservasjon kan inngås må fastlegen legge frem en skriftlig avtale med annen fastlege i nærheten om at han eller hun må forplikte seg til å henvise legens listeinnbyggere til abort –

senest innen neste virkedag. Når reservasjonsavtale er inngått skal fastlegen informere alle sine listeinnbyggere om at vedkommende lege ikke lenger henviser til abort. Videre bør legen også informere om hvilken annen fastlege i nærheten som skal henviser i stedet og at det er mulig å henvende seg direkte til sykehuset og fremme begjæring om abort der uten henvisning fra en fastlege. Fastleger som inngår avtale om å ta imot pasienter som ønsker henvisning til abort plikter å prioritere disse kvinnene selv om de ikke står på egen fastlegeliste. Legen må også bestille time for konsultasjon hos den andre legen på kvinnens vegne dersom hun ønsker det.

I forskrift om pasient- og brukerrettigheter foreslås en styrking av retten til å skifte fastlege: Kvinner som ikke ønsker å stå på liste til fastlege som reserverer seg, skal ha rett til å skifte til en fastlege som ikke reserverer seg. Dette skiftet er ikke inkludert i de fra før av definerte reglene om rett til å skifte fastlege 2 ganger per kalenderår. Forslaget gir også jenter mellom 14 og 16 år som står på liste hos fastlege som har reservert seg, rett til å fremsette krav om skifte av fastlege uten samtykke fra foresatte.

Ny forskrift vil gi kommunene utvidet ansvar ved å pålegge kommunene å sørge for at det til enhver tid er tilstrekkelig tilgang til fastleger til at denne retten kan oppfylles.

Kommunen har plikt til å informere sine innbyggere om fastlegeordningen, i det nye forslaget også om hvilke fastleger som til enhver tid har avtale om å reservere seg mot henvisning til abort. Kommunen skal sørge for at det er tilstrekkelig tilgang til fastleger i kommunen (med ledig plass på sin fastlegeliste) slik at kvinner kan få oppfylt sin rett til å skifte fastlege etter forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen.

Saksvurdering:

Det er mange etiske og prinsipielle avveininger i denne saken.

Bør fastleger kunne reservere seg av samvittighetsgrunner? Vil denne reservasjonsretten kunne rokke ved prinsippet om likeverdige tjenester over hele landet?

I Norge er det et grunnleggende prinsipp om likeverdige og forutsigbare førstelinjetjenester i alle landets kommuner innen den offentlige helsetjenesten. Det er kommunen som skal sørge for at alle får det helsetilbudet de har krav på etter kommunehelsetjenesteloven og etter pasientrettighetsloven. Kommunen har plikt til å yte nødvendig helsehjelp. Fastlegeordningen er et av tiltakene kommunene har for å tilby helsetjenester i henhold til lov og forskrift.

Fastlegen har ansvar for allmennelegetilbudet til personer på sin liste og også å henviser til andre helsetjenester ved behov. Det er pasientens behov som er styrende.

Små kommuner med få fastleger er allerede i dag (ved ferier, kurs og sykdom) sårbare i forhold til dette kravet. Fastlegene har inngått avtale med kommunene om deltakelse i fastlegeordningen. Dersom reservasjonsretten innføres vil det medføre at kommunene må forholde seg til denne retten ved tilsetninger. Kommunen har i dag ikke hjemmel til å frita fastleger for oppgaver som er pålagt ved lov eller forskrift. Ny forskrift vil gi kommunene denne myndigheten i abortspørsmål.

Å pålegge en lege å henviser til abort og assistert befruktning dersom det strider mot legens overbevisning, må regnes som en begrensning i samvittighets- og religionsfriheten. Det er forståelig at en forsøker å finne løsninger som gjør at helsepersonell unngår situasjoner som utfordrer deres samvittighet. Vi lever i et mangfoldig samfunn med ulike kulturelle og verdimeslige konflikter. Nettopp av den grunn bør en være prinsipiell i utforming av lover og

forskrifter. Det helsetilbudet kommunen gir, skal være det du har rett på gjennom forskrift og lov, og ikke være preget av legenes samvittighet, etiske eller religiøse grunnoppfatning.

En reservasjonsrett må avveies mot andre rettigheter, som retten til helsehjelp. Staten kan gi fastleger reservasjonsmulighet men det forutsettes at helsetjenestene fortsatt skal tilby helsetjenester på en måte som ikke virker diskriminerende overfor enkelte grupper som kvinner.

Abortloven stadfester kvinners rett til selvbestemt abort før utgangen av 12. svangerskapsuke. Abortloven og abortforskriften gir helsepersonell i spesialisthelsetjenesten rett til å reservere seg av samvittighetsgrunner mot å utføre eller assistere ved abortinngrep, likeså administrere medikamenter ved medikamentell svangerskapsavbrudd. Denne reservasjonsmuligheten har, etter det som opplyses om i høringsnotatet, ikke ført med seg klager fra pasienter. Det er godt mulig innføring av reservasjonsrett for fastleger heller ikke vil skape særlig problemer, da kvinnen er søkt ivaretatt gjennom endringer i lov og forskrifter. Det er dog en større risiko for at situasjoner kan oppstå hvor kvinnens rettigheter ved abortsøknad ikke ivaretas på en god måte i mindre kommuner med små fagmiljøer.

Retten til å skifte fastlege foreslås styrket. I en aktuell situasjon kan forsinkelse i forløpet for kvinnen resultere i at hun bikker over i 13 uker og må i nemd. Dette kan oppleves krenkende. Bevisstgjøring rundt valg av fastlege ut fra slike situasjoner antas å ikke være til stede før det oppstår en situasjon hvor det har betydning. Fastlegebytte gjelder ikke over natten men fra første dag i måneden etter fastlegebyttet. Forslaget om reservasjonsrett er i høringsnotatet grundig gjennomdrøftet. Forslag til endring av eksisterende forskrifter er forsøk på å minimere / fjerne ulempene denne reservasjonsretten kan medføre for kvinner. Likevel vil det kunne oppstå situasjoner, særlig i små kommuner med få fastleger der en slik reservasjonsrett hos fastlegen vil kunne komplisere og vanskeliggjøre en prosess hos kvinner som fra før er i en vanskelig situasjon. Det kan også medføre ulik behandling av legers søknad om reservasjonsrett.

Rådmannen tilrår derfor at Alvdal kommune v/ kommunestyret fatter vedtak om at leger tilsatt i Alvdal kommune ikke skal kunne benytte seg av en reservasjonsrett om henvisning til abort.

Innstilling:

Alvdal kommune v/ kommunestyret vedtar at leger ansatt i Alvdal kommune, ikke skal kunne benytte seg av en reservasjonsrett om henvisning til abort.

Kommunestyret behandlet saken i møte 27.03.2014 :

Forslag fra Krf

Erfaringen så langt har vist at praksis med at noen få leger reserverer seg, ikke har skapt vesentlige problem med tanke på adgangen til å få utført abort. Foreliggende høringsdokument skisserer hvordan det er mulig å organisere dette. Men det bør ikke overlates til den enkelte kommune å fatte vedtak om reservasjonsretten for kommunelegene. Den prinsipielle avgjørelsen må tillegges sentrale myndigheter.

Forslag fra Alvdal Venstre

Alvdal kommune viser til drøftingene i saksframlegget og vil ikke støtte forslaget om reservasjonsrett. Alvdal kommune vil understreke at alle pasientgrupper alltid skal ha tilgang på relevante og likeverdige helsetilbud gjennom hele livsløpet uavhengig av tjenestebehov og bosted. Ordninger som kan begrense tilgjengelighet og likeverdighet av helsetilbud er uakseptable.

Alvdal kommune mener eventuelle endringer av reservasjonsadgangen for helsepersonell er et nasjonalt anliggende hvor det må etableres felles og ensartede regler for hele landet. Forvaltningen av ordninger som eventuelt etableres, vil dessuten egne seg dårlig for lokal skjønnsutøvelse og må derfor forvaltes av sentrale helsemyndigheter.

Innstillingen ble enstemmig forkastet.

Ved alternativ votering mellom Venstre og Krf's forslag, ble venstres forslag vedtatt med 15 mot 2 stemmer.

Vedtak

Alvdal kommune viser til drøftingene i saksframlegget og vil ikke støtte forslaget om reservasjonsrett. Alvdal kommune vil understreke at alle pasientgrupper alltid skal ha tilgang på relevante og likeverdige helsetilbud gjennom hele livsløpet uavhengig av tjenestebehov og bosted. Ordninger som kan begrense tilgjengelighet og likeverdighet av helsetilbud er uakseptable.

Alvdal kommune mener eventuelle endringer av reservasjonsadgangen for helsepersonell er et nasjonalt anliggende hvor det må etableres felles og ensartede regler for hele landet. Forvaltningen av ordninger som eventuelt etableres, vil dessuten egne seg dårlig for lokal skjønnsutøvelse og må derfor forvaltes av sentrale helsemyndigheter.